

Umut Erdem: Kamp Armen'i de Hatırla

Posted on 23/06/2017

Gezi direnişinin dördüncü yılını geçirdiğimiz şu günlerde Gezi Parkı'nın daha önce Ermeni mezarlığı olduğuna dikkat çekerek ve Kamp Armen'in yeniden inşasının onaylanmasından hareketle bir başka "biz" olma hikayesi üzerine yazmak istedim.

Gezi Parkı direnişine katılmış biriyim, o direnişe el vermiş biriyim. Sevgilimle el ele o parkta direnmiş, feminist çadırda tacizsiz ve tayyipsiz hava sahasında soluk alma şansına erişmiş, feminist eyleme katılmış, arkadaşlarımla omuz omuza durmuş, lubunyanın altından geçip hepimizi davet ettiği gökkuşağının altında parkın, çimlerin, başka bir hayatın ve direnişin mümkünliğünde huzur ve gelecek tahayyülü paylaşmış biriyim. Fakat o zaman üniversitedeydim ve son senemdi. Ertesi seneye uzatmak da istememiştim okulumu, bu yüzden park-okul-yurt arasında mekik dokuyarak geçmişti direniş zamanım. Genelde çadırda kalıp nöbet tutmadım ama işgal edilmiş İstiklal sokaklarını gördü bu gözler, parkta inşa edilmiş başka bir direniş alanında şifasını buldu bu beden. Kürtlerin çektiği halaya el çırparken orospuya, ibneye, kadına edilen küfre, erkek olmaya dair kurgulanan "delikanlılık" beklentisi üzerinden söze dökülmüş sloganlara karşı da mücadele ettim bir feminist olarak. Birilerinin askeri olmaya, yine birilerini kahramanlaştırmanın örgütlenmesine, Türk bayrağının dalgalandırılmasına tepem atmışken Mustafa Kemal'e saygıyı kusur etmeyen "duran adam"ın yaptığı eylemin, cinsiyetlendirilen bir direniş biçimi halini almasına feminist bir manevrayla karşı koyan feministlerin eylemiyle yükselmişim. Ve direniş sürecinde Gezi Parkı'na gittiğimde bir şey öğrenmişim, üzerine bastığımız, yürüdüğümüz bu toprak, daha önce ölmüş birilerinin bedenlerinin bulunduğu yerdi; bir mezarlık, Ermeni mezarlığı. Aslında Gezi Parkı'nın Askerî Müze'nin, TRT İstanbul Radyosu binasının, Hilton ve Divan otellerinin olduğu bu alan, eskiden Surp Agop Ermeni Mezarlığı idi.

1560 yılında İstanbul'da yaşanan büyük veba sebebiyle Ermeni cemaatinin vebadan ölenleri Elmadağ'da Surp Agop Hastanesi'nin bulunduğu alanın karşısına gömmesiyle başlayan Surp Agop Ermeni Mezarlığı'nın tarihi, Vanlı Margos Natanyan'ın 1929'da kaleme aldığı mektuba göre, mezarlığın üzerinde bulunduğu toprakların, Kanuni Sultan Süleyman'ın aşçısı Manuk Karaseferyan sayesinde Ermenilere geçerek resmiyete kavuşmuşken belediyenin buraya el koyma çabası ve süregelen haksızlık ve hukuksuzluk, yıldırma ile rant politikası sonucu İçişleri Bakanlığı'nın emriyle, İstanbul Valisi Muhittin Üstündağ ve Beyoğlu Üç Horan Vakfı'nın Yönetim Kurulu'ndan Arşag (Adil) Surenyan arasında imzalanan anlaşma ve sonrasındaki dava gelişmeleriyle 1939 senesi itibarıyla sona eriyor. Lütfi Kırdar'dan sonra göreve gelen Belediye Reisi Prof. Fahrettin Kerim Gökay, arsanın satışına başlıyor. Öncelikle misafirhane yapılmak üzere arsa Koç'a satılıyor. Sonrasında ne olduğu malum. Yaşam alanlarımızın talan olmaması, hak, adalet ve özgürlük talebimizin totaliterleşmiş bir yönetim sistemi eliyle alaşağı edilmemesi için toprağıyla, çimeniyle, havasıyla hemhal olduğum Gezi Parkı'nın tarihinde yer alan bir olay olarak Ermenilere verilmiş arsaya, aslında Ermenilerin Ermeni oldukları için ülke ve kent üzerinde söz söyleme hakkının olmadığını düşünen Türk iktidarınca el koyulması, bana ister istemez Gezi Parkı direnişi gibi başka bir direnişi hatırlattı: Kamp Armen direnişi.

“Ermenilerin Gezi Komünü”: Kamp Armen

Mezarlık üzerinden bir ırkın, etnik kimliğin mülksüzleştirilmesi ve tesadüf olmayacak biçimde yine başka bir arsa üzerinden yine Ermenilere yönelik bu mülksüzleştirme, yaşam alanlarına el koyulma durumu iktidar eliyle kurgulanan tarihe nasıl bir çelmedir ki Gezi Parkı direnişinden, hafıza Kamp Armen'e demir alabildi.

“Artakalanların Hikâyesi” altbaşlığıyla yayımladığı Kamp Armen'e Giden Yol kitabında Kamp Armen'in yaratılma sürecini anlatan Gedikpaşa Ermeni Protestan Kilisesi'nin mütevelli heyetinden Hrant Güzelyan, 1953 yılında kilisenin borçları olmasına rağmen ihtiyaç

duyduğu onarım için para yatıracak olmalarına karşı Anadolu’da yaşayan soydaş çocukların neden düşünülmediğini heyete sorarak ilk önce oğlan çocuklarından başlayarak beş çocuğun kilisede kalabileceği önerisini iletir. “Hükümet izin vermez,” “Herkes kendi evladiyla uğraşiyor,” “Tehlikeli bir iş, sorumluluk gerektiriyor,” gibi itirazlara karşın Merts Arevelki Hay Avedarançagan Yegeğetsineru Miutyun’a (Yakındoğu Ermeni Protestan Kiliseleri Birliği) “Okulumuz var, beş öğrencinin masraflarını karşılayacak durumdayız fakat yurdumuz yok. Birliğin buna yönelik bir yardımda bulunması mümkün mü?” ricasını iletmişti bir rapor sunar. Birlik üyesi bir dernek başkanı raporla ilgilenir. “Anadolu’da hâlâ Ermeni var mı? Kırılmamışlar mıydı? Kalanlar sürgün edilmemiş miydi? Eğer varsa neden ilgilenmiyorsunuz? Sizler de oralardan kıl payı kurtulmuş insanlarsınız, kardeşlerinize yardımcı olmayı düşünmüyor musunuz?” diye sorup konunun vahametine dikkat çekerek Hrant Güzelyan’la karış karış Anadolu topraklarını gezerler. Sağ kalan Ermenilerin, kimsesiz Ermeni çocuklarının izini sürerler. Sonuç olarak Gedikpaşa Ermeni Protestan Kilisesi’nin alt katı, Anadolu’dan gelen yoksul ya da kimsesiz Ermeni çocuklar için sığınak olur. Çocuk sayısı on iken altmışa varır. Yetimhanede barınan çocuklar, Gedikpaşa İncirdibi Protestan İlkokulu’nda eğitim görürken yaz geldiğinde gidecek bir yeri olmayan çocuklar için beton bina içinde vakit geçirmeye mahkûm kalmayacakları, oyun oynayabilecekleri, memleketlerine gidenlerin ise dillerini unuttukları için kendi kültür ve dilleriyle yeni bir yaşam alanı inşa edecekleri bir alan bulma yoluna girilir.

“Aldılar bir sabah biz 13 çocuğu... Gedikpaşa’dan yürüyerek Sirkeci’ye... Oradan vapurla Haydarpaşa’ya... Haydarpaşa’dan trenle Tuzla İstasyonu’na... İstasyondan da bir saat yürüyerek, göl ile denizi kenarlayan geniş ve uçsuz bucaksız düz bir araziye götürdüler. O zamanın Tuzla’sı bugünkü gibi zenginlerin ve bürokratların villalarıyla dolu bir mekan değil... İnce kumlu, bakir bir deniz kenarı ve denizden kopma bir göl parçası... Uçsuz bucaksız arazide bir iki ev, tek tük incir ve zeytin ağaçları ve hendek kenarlarına serpilmiş dikenli böğürtlen çalılırları... Ve artık... Bir de bizim kurduğumuz Kızılay çadırları... 8 ila 12 yaş arası biz 13 çelimsiz için yazları Gedikpaşa Yetimhanesi’nin beton bahçesine mahkûm olma sona ermişti...”¹

1962 yılının Kasım ayında Tuzla'da bir arazi, Tuzlalı Sait Durmaz'dan satın alınarak kilise adına tescil ettirilir. Sonrasında burası, Hrant Güzelyan'ın tanıklık ettiği ve tamamen 8-12 yaşlarında otuz çocuğun emeği, alın teri, birlik olmuş gücüyle, kendi çatılarını kendilerinin ördüğü, yaşayacakları yeri deniz kıyısından topladıkları taş, kumla kendilerinin inşa ettiği, Atlantis'lerini yarattığı Tuzla Çocuk Kampı, yani Kamp Armen haline gelir.

Atlantis Uygarlığı'na Geri Döndük Ahparig

Ermeni çocuklarının bin bir emekle, ırkçı, Türk ve Sünniliğin hegemonyasını kurduğu bir ülkede kendilerine sığınacak bir liman yaratmak için önyargular ve nefretle soğumamış yüreklerine dayanışmanın gücünü katarak birlikte yarattıkları Atlantis, bir çırpıda ellerinden alınır. Artık burada çocuklar oyun oynayamayacak, kökenlerini yaşatamayacak, hatta sadece bir bekçinin başında durduğu yalnızlığa mahkûm edilmiş, mezunlarının ziyarete geldiği ama Tuzla halkından kime sorsan bilemeyeceği ıssız, bakımsız, gri, nefesten ve çocuk merakından yoksun bir hale getirilir.

"Günün birinde Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden bir yazı geldi Kampın sahibi Gedikpaşa Ermeni Protestan Kilisesine. Azınlıklara ait vakıflar 1936 yılından sonra bu ülkede herhangi bir gayrimenkul satın alma, mülk edinme, hakkına sahip değilmiş meğerse. Yasalar buna engelmiş. Dolayısıyla bu kampın tapu kaydı iptal edilecek kamp da eski sahibine iade edilecekmiş. Dediklerini de yaptılar doğrusu. Davalarla, dolaylı dolaysız yaptırımlarla kampı elimizden aldılar ve eski sahibine geri verdiler sonunda. Biz öylece cascavlak kaldık ortada. Kamp yeri ve binası şimdi öyle duruyor orada. Kenarları oldu tam bir villa panayırı. Bina ise dişleri dökülmüş, avurtları çökmüş, sendeleyeni yaşlı bir harabe. Bizim o güzelim yeşil ağaçlarımız birer birer kesilmiş, kalanlar ise küsmüş sararıp solmuşlar öylece." 2

Ama en azından bina zarar görmemiş biçimde dimdik dururken, canlılığı olmasa da anıları yaşatabilir haldeyken 2015 yılının 6 Mayıs'ında Kamp Armen'i yıkmak için dozerler kapıya

dayanır. Fakat yıkıma karşı bir hafızanın daha güçlü olduğunu gösteren bir direniş gerçekleşir. Beş ay Kamp Armen’de süren bu direniş sayesinde Kamp Armen’i tanımış oldum. Öncesinde Kamp Armen’den habersizdim, böyle bir tarihten haberim yoktu. Okul sıralarında gördüğümüz tarih derslerinde bize bunlar anlatılmıyordu, Ermenilerin oluşturduğu “zararlı” cemiyetler bilgisi dışında.

Hiç unutmuyorum, işimden ayrılmış, özgürlüğe kanat çırparken yolum düşmüştü Kamp Armen’e. Daha nasıl şifalanabilirim, işimden ayrıldıktan sonra yolum buraya düştüğü için nasıl şükredebilirim diye düşünmeden edemiyordum. Günlerden 5 Haziran’dı. Yani Hrant Dink cinayeti davasının görüldüğü bugünün iki sene öncesi. Devletin sistematik unutturma projesinin bir parçası olan Kamp Armen ve Ermeni hafızasının peşinden giderken ne kadar heyecanlı olduğumu hatırlıyorum. İşten yeni ayrılmışım, iyi ki ayrılmışım, diye düşünüyordum. Yoksa düşebilir miydi yolum buralara? Öncesinde orada direnen vegan bir arkadaşla irtibata geçmiştim, veganlık³ üzerine konuşma etkinliği hazırlayacaktık birlikte. Hava biraz pusluydu, bulabilecek miyim yeri, endişesi hakimdi bende. Kadıköy’den “130 A” otobüsüne binmiş, otobüsün hızla geçtiği yolları takip ederken oradaki ortamı hayal edip durmuştum. Kamp Armen’e giden yolda etraftan gözlerimi alamadığımı hatırlıyorum. Tuzla’yı inşaatlar ve fabrikalarla hayal ederken, oraya asla ayağımı atmayacağımı düşünürken Kamp Armen’e gebe yolların beni nasıl huzura erdirdiğini hatırlıyorum. Yeşilliklerle örülü yolların beni nasıl içine çektiğini, kendine hayran bıraktığını, atmosferin insanı nasıl dinlendirdiğini... Kamp Armen’e vardığımda ise her şey daha da güzelleşmişti. Orada direnen insanlar herkese kucak açan bir samimiyetteydiler ve çoğuyla orada güzel bir iletişim kurmuştum.

Bir yandan çevreyi tanıyor, kokluyor, gözlemliyor; odalara, odalardaki yataklara, odalara verilen adlara, arşivden çıkmış fotoğraflara bakıyordum. Bu fotoğraflarda özellikle Hrant ve Rakel Dink’i bulmaya çalışıyordum. Buradaki direnişçilerin fotoğraflarına bakıyordum, fotoğraflara bakmayı çok severim. Bir başka ilişkiselliğim vardır fotoğraflarla. Veganlık üzerine kuracağımız diyalog için heyecanlıyken Amed’den kötü bir haber almıştık. HDP’nin

Amed'deki mitinginde bombalı saldırı olmuştu. Aramızda o mitinge katılmış arkadaşları, dostları, yoldaşları olan ve onlardan haber almaya çalışan insanlar vardı. Üzerimizde dolaşan keder ve adaletsizlikle perçinlenmiş kara bulutların, akşam vaktinde kampı dolduran kalabalığın sohbet, müzik, yemek paylaşımı ve daha birçok şeyin verdiği şifayla biraz da olsun nasıl dağıldığını hatırlıyorum. O gece orada kalmıştım. Tıpkı nice yıl önce orda kalan çocuklar gibi. Onların yattığı yatakta yatmıştım, onların ayaklarının bastığı yerlerde dolaşmıştım, ellerini sürdükleri yerlere dokunmuştum. Bunun verdiği hissi tarif etmem imkânsızdı. Bir buluşma ânı gibiydi, kaynaşma, örtüşme. Geçmiş ve bugünün örtüşmesi, birbiriyle kaynaşması, birbirinin içinden geçmesi.

Amed olayının ağırlığını, yaşattığı öfkeyi bir gün sonra (6 Haziran) kurduğumuz vegan kahvaltı masasında sağaltmak istemiştik. Böylece hem birbirimizi kaynaştıracak, birbirimizi daha çok temas ettirecek bir alan yaratacak hem de veganlık hakkında, neden insan harici hayvanları kullanmamamız, onları mülk olarak görmememiz gerektiğini, hayvan kullanmadan nasıl yaşayacağımızı konuşacaktık. Ki konuştuk da, hayvan kullanımı ve sömürsü olmayan mükellef bir sofraya hazırladık, fotoğraf ve bilim şeylerin asılı olduğu yere hayvan hakları üzerine de broşür asmıştım. Veganlık üzerine sorular ve yorumlarla, Kamp Armen'in canlanan yeşilliğini arkamıza fon olarak güne başlamıştık.

O direniş alanına gittiğim, direndiğim, nöbet tuttuğum son gün olmadı. Gezi'den farklı olarak Kamp Armen'de fazla insanla temas ettiğimi, daha fazla insanı tanıdığımı, direniş alanını daha fazla soluduğumu hissediyorum. Bunda tabii ki orada nöbet tutmuş, kalmış olmamın etkisi vardı. Ama bir yandan biraz daha farklı gibi hissediyordum. Belki Ermenilere ait olan bir yerin Ermeni halkının yaptığı bir soygunmuş, Hakk'a hiyanetin göstergesiymiş gibi Ermenilerin elinden, Gedikpaşa Ermeni Protestan Kilisesi'nin elinden alınması yüzündendi. Kampın üzerinde hiçbir emeği olmayan, en azından Ermenilerin yarattığı emek, kattığı anlam, içine doldurduğu nefesle aşık atamayacak olan arazinin eski sahibi Sait Durmaz'a geri verilmesinden, burasının, Ermeni çocuklarının kendi yaşam alanlarını kurması, hayatta kalma çabalarının görmezden gelinmesi, Tuzla'nın ücra bir köşesinde

Kamp Armen'in unutturulmaya çalışılması, oraya ulaşmak için uzun bir yol katetmek gerekliliğindendi farklı bulmamın sebebi belki de. Türkiye halklarından birinin, Ermenilerin kök salma direnişine el olmanın farklı olduğunu düşünmemdi. O yüzden Gezi Direnişi'nden çok ayrı bir yeri var Kamp Armen'in bende.

Komüne feminist manevralar

Birlikte olmak, birlikte hareket etmek, temas etmek güzeldi, o komün hayatı paylaşmak, daracık yatağı biriyle paylaşmak, çadırda uyumak, nöbet tutmak, sabahlara kadar konuşmak, şarkı söylemek güzeldi, güzeldi elbet. Şifa oluyorduk birbirimize, yaramıza merhem, başımızı koyacağımız omuz, bedenimize aş oluyorduk. Ama yine o "özgürlükçü" ve "eşitlikçi" alanda da ihtiyacımız olan manevralar oluyordu, yapmamız gereken. Ben Kamp Armen'de beş ay süresince kesintisiz yaşamadım, o yüzden oradaki yaşamın her detayına hakim değilim, değildim. Ama şu bir gerçektir ki; birlikte şarkılar söylemek güzeldi de konu kimin yemek yapıp bulaşık yıkayacağına gelince tutukluluk yaratan şeyler ve bunu engellemek için dürtme görevini gerçekleştirmesi gereken kişiler oluyordu.

Hayatımda ilk kez büyük bir insan topluluğu için yemek yaptım. Hem de lezzetli bulunan türden. Benim için heyecan verici bir deneyimdi, gerçekten. Kampta herkes o anlarda vegan yemek yiyordu üstelik. Mutluluğumu anlatamam. Ama mutfakta yemekleri yapanların genelde "kadın" olması gerçekten tesadüf müydü? Çocukken kampta yetişmiş kadınların kampa gelip yemek yaptıklarını biliyorduk, görüyorduk. Onlar yoksa, yine genelde kadınlar mutfakta yemek yapıyordu. Hiç unutmuyorum, bir keresinde bir grupta birlikte Kamp Armen'e gitmiştik, biz mutfakta yemek yapmakla uğraşırken dışarıda bir erkek arkadaşımızın erbane çalıp şarkı söylemesi ve diğer erkek arkadaşların da eğlenceye dalıp bize yardımcı olmaması beni rahatsız etmişti. Dışarı çıkıp "Özellikle erkek arkadaşlar lütfen mutfağa gelip bize yardımcı olur musunuz?" diye çağrıda bulunduğumu hatırlıyorum. Özellikle tanıdığım ve çağrıma olumlu karşılık verecek erkekleri örgütlemeye çalışmıştım.

Bulaşık konusunda, bazı erkeklerin ellerine deterjanı, süngeri tutuşturduğum(uz) olmuştu. Tabii bu ben kamptayken yaşananlardı, yapılmaya çalışılan feminist manevralardı. Birlikte örgütlenirken barikatın önündeyken “erkek” olmakla alakalı olarak duyulan tutkunun aş pişirilirken, bulaşık yıkarken de duyulması gerektiğiymiş pekâlâ. Bu belki kulağa anlamsız ve ufak gelen bir şey olabilir ama hayır, mutfağın cinsiyet gözetmeksizin kolektif bir şekilde işletilmeye çalışılması kolay ve mücadele istemeyen bir şey değildi.

Özellikle kadınlar olarak direniş alanında neler yaşıyoruz, nasıl hissediyoruz, bir araya gelerek konuşmaya ihtiyacımız yok mu, diye çok düşünüyordum. Bir araya gelip bilinç yükseltme tarzında konuşmalar, buluşmalar yapma önerisi vardı aklımda ama bunu hiç öne süremedim. Sadece kadınlara açık olan Mor Çatı gönüllülerinin sürdürdüğü Mor Muhabbet gerçekleştirmiştik Kamp Armen’de. Sayısı ondan fazla kadın Kadıköy’de buluşup, otobüse doluşup Kamp Armen’e yollara düşmüştük. Çok güzel bir enerji vardı otobüste, büyük bir kalabalığı oluşturuyorduk ve sanki bizi İstanbul’un ya da Türkiye’nin tarihî yerlerini gezdiren bir tur servisinde gibiydik, o şekilde kendi alanımızı yaratmıştık. Kamp Armen’e vardığımızda ise herkes büyülenmişti.

Mor Muhabbet’te4 Kamp Armen yıkım sürecine girdiği anda örülen direnişte yer alan Beyhan Demir, Kamp Armen’in tarihinden, oradaki ilişkilendirmelerin toplumsal cinsiyet rollerini yeniden üretmesine karşı nasıl hareket ettiklerinden, kadına yönelik erkek şiddetini bertaraf etmeye dair atılımlarından bahsetmişti. Torunlar kitabının yazarlarından akademisyen Ayşegül Altınay’la da militarizm ve milliyetçiliğin toplumsal cinsiyet ekseninde yarattığı kadına yönelik şiddeti tartışmış, Ermeni Soykırımı’nda kadınlara yönelik cinsel şiddeti, aile içi şiddetle bağlantısını kurarak konuşmuştuk. Sadece kadınlardan oluşan bir topluluğun birlikte olması, konuşması, hislerini paylaşması bana inanılmaz iyi gelmişti. Direniş alanlarında genelde erkek çoğunluğu ve hegemonyasını görüyor olmak, tamamen kadınlardan oluşan alanları daha eşsiz kılıyor kuşkusuz. Aslında sadece direniş alanlarında da değil -ki aslında hayatta kalmaya dayalı gerçekleştirdiğimiz her pratik bir direniş olarak görülebilir, toplumsal cinsiyet, heteroseksizm ve ırk gibi hegemonya alanlarının dikte ve

inşa ettiği toplum yapısı içinde olduğumuzu düşünürsek- caddenin bir sokağını kadınlar olarak işgal etmek beni güvende ve yükselmiş hissettiriyor. Kamp Armen'e giden yolda da aynı manzara içinde hissettiğim buydu. Ve o gün şansımıza bizi kampta karşılayan da o gün oraya performans yapmaya gelmiş Türkiye ve Ermenistan'dan kadınların oluşturduğu grup Beyond Borders'tı. Kampta daha önce hiç bu kadar kadını birarada görmemiştim ve bu bana harika hissettirmişti. Bizim Mor Muhabbet'imizi dinleyen arkadaşların performanslarına, Mor Muhabbet'in ardından biz de eşlik etmiştik. Tarihi olan, canlı olan o mekânda kurduğumuz bağı ve bu bağıın güzelliğini hangi kelime en yerinde tarif edebilirdi ki? Beyond Borders'ın performansı Şuşanik Kurginyan'ın (Shushanik Kurghinian) "Yaşamak İstiyorum" isimli şiirini çok-dilli okuması ve ardından hepimizin birbirimize sarılmasıyla son bulmuştu. Kurghinian'ın dizelerinde söylediği gibi hepimiz yaşamak istiyorduk ama belirsizliğe mahkâm olmamış, duyarsız kalmamış, aksine güçlü olduğumuz, başımızı dik tutabildiğimiz bir hayat, maske takmak zorunda kalmadan, dünyaya hislerimizi şarkılarla anlatacağımız kadar sevmeye, cinsiyetimiz sebebiyle ayrımcılığa uğramama, cesurca, hayatın zorluklarıyla mücadele edebilme ve eşit olma isteğiyle Kamp Armen çatısı altındaydık. Buranın satılması ve yıkılmasının, bizden bir parçanın eksilmesi, yaşam mücadelemizin kırılması demek olduğunu biliyorduk. Buna karşı dayanışmaya, birlikte olmaya, temas etmeye ve hikâyeleri anlatmaya devam etmeliydik.

Hatırla ve/ya dinle

Gezi'nin hatırlandığı, asla unutulmaması gerektiği kadar Kamp Armen'in de hatırlanmasını canı gönülden istiyorum. Kamp Armen'in adının anılmadığı, direnişinin unutulmaya yüz tuttuğu her an bana acı veriyor. Ben hiç unutmayacağım oranın havasını, kokusunu, tanıştığım insanları, cinsiyet muamması üzerine konuşmamızı, kadınlarla işgal edilmiş alanı tekrar işgal etmemizi (buraya bir de bir kahkaha basıyorum), arkadaşlıkları, söylenen şarkıları, türküleri, kampın yakın olduğu deniz kenarına inişlerimizi, flörtleşmemi(zi), çadırda sevişmemi(zi), aldığım(ız) zevki, yaşanan aşkları, tatlı telaşları, kâh mutlulukları kâh

gerginlikleri...

Sara Ahmed'in "ilerlemeci ırkçılık"⁵ tanımlamasından biri şu şekildedir: Kolonileştirmenin, toprak, emek, insan ve kaynak çalmanın diğerlerinin yararına olduğunun aksettirilmesidir. Ermenilere ait toprağı almanın, Ermeni öldürmenin, onlara şiddet uygulamanın, soykırımı kabul etmemenin sebebi başka birilerinin- Türk Sünni heteroseksüel erkek- yararındı, her şey "diğer" vatandaşların sıhhati ve refahı içindi. Onca zaman direnişin bir diğer sebebi de olan tapunun kiliseye iade edilmesinin geciktirilmesi de bu yüzdendi. Kamp Armen, birlikte yaşamının, başka bir dünya, yaşam alanı yaratmanın, Atlantis'i tekrar kurabilmenin bir çabası olduğu kadar ırkçılıkla, muhafazakârlıkla da yüzleşme çabasıydı. Çünkü "Muhafazakârlık basit biçimde geçmişle ilgili değildir. Gelecek odaklıdır". Kamp Armen ırkçılığa, iktidar değerlerinin muhafaza edilmesine, iktidarın içselleştirmeye çalıştığı inkâr politikasına büyük ve kolektif bir karşı çıkışın resmiydi aslında. Orada da çok olmayı başarmıştık ama Gezi'deki gibi ömründe, hayatında hiç eyleme katılmamış, politikleşmemiş insanlar Kamp Armen'de var mıydı diye sorarsanız, oranın daha önce hiçbir şekilde ismini cismine bilmeyip oraya gelenler, direnişin bir kazanımıydı cevabını verebilirim. Yani, hayır. Tamamen Gezi gibi değildi, "Ermenilerin Gezi komünüydü" ama tamamen Gezi gibi değildi; çünkü çocukluğumuzdan beri öğretilenlerle, dogmalarla daha çok mücadele etmeyi gerektiriyordu Kamp Armen. Hrant Dink'in, Sevag Balıkcı'nın, Maritsa Küçük'ün öldürülmesini, 1915 Soykırımı'nı, Adana katliamını, "kılıç artıklarını" göğüslemeyi, bunlarla yüzleşmek zorunda olmayı gerektiriyordu.

"Şiddeti konuşmadığımızda şiddeti yeniden üretiriz. Şiddet hakkında suskunluğa bürünmek şiddettir."⁶ Kamp Armen'deki direniş, bir soykırımın masaya yatırılmaması, bunun inkâr edilmesi, Ermenilerin yok sayılması ve tarihten silinmeye mecbur bırakılmasının, kendilerine yönelik sessizleştirmenin bir şiddet olduğunu, Ermeni soykırımının yüzüncü yılının anıldığı zamanlarda Kamp Armen'in yıkılma çabasının bir soykırım belgesi olduğuna işaret ederek gösterdi. Tersaneler ve villalarla doldurulmuş, birbirinden kopuk, toplumsal ve ekonomik açıdan uçurum inşa edilmiş bu alanın arasında varlığıyla bir umut, başka bir yaşam

tahayyülünün simgesi oldu Kamp Armen. Diaspora’da ve çoğu Ermeni için kuir beden, lgbti+ olmak düşman olmakla, “Türk olmak”la ilişkilendiriliyorken7 Kamp Armen’de ağaçların arasında dalgalandırılan gökkuşağı bayrağı ve orada direnmiş lgbti+’lar -ki biri benim- orada bu yargıyla da mücadele edildiğini ve bu konu üzerine kampın verimli tartışmaları başlatacak bir alan olduğunu göstermişti. Genellikle “erkek” ve “maskülen” olarak kodlanan direniş geleneğine, tüm çeşitliliğiyle kadın, trans ve feminen olarak atfedilip yerilen unsurların çomak sokup direniş alanında iktidarını koruyamasa da varlığını sürdürme çabası, gücünü erk’ek tarihin adını anmadığı ve unutturmaya çalıştığı Ermeni feministlerden alıyordu aslında. “Bir erkek vasat bir yazar olabilir ama bir kadın asla,” diyen Sirhupi Dusp’tan, “Yaz! Vatanın, ulusun ve insanlık için hep yaz ve onlarla mutlu ol!” diyen Hayganuş Mark’tan, “Savaşı coşkulu ve istenen bir şey olarak sunmak için sıralanan nedenleri ve bahaneleri duymak istemiyorum; savaşın kaçınılmaz bir gereklilik olduğunu da kabul etmiyorum,” diyen Zabel Yesayan’dan...

Şükrü Erbaş diyor ya “Çocukluğu olmayanın büyüklüğü de olmazmış,” diye, Kamp Armen’in çocuk yüreğinde adalete inancımızı katmerlendiren direnişi, çocukluğuna yara açılmış pek çok çocuğun sızısını mücadelemize siper ederek örmüştük. Çocukluğun büyüsünü, yaratıcı gücünü ilham alarak orada birlikte büyümeyi ve direnişi büyütmeyi öğrenmiştik. Beki de en çok büyümeyi hak eden yerlerden biri Kamp Armen, yarım kalmış çocukluk anılarını canlandırmakta en çok sarf edilen direniş içinde örüldüğünden. Kampın yeniden inşasının onaylandığı haberini almışken, Gezi’yi hatırladığımız ve Hrant Dink cinayetinin davalarının görüldüğü şu günlerde tek isteğim, Kamp Armen’in de hatırlanması ve hikâyesinin dinlenmesi.

Kaynak: birikimdergisi.com